

بروبيانوی ئىسلامىيەكانى كوردىستان

بۇ سروودى ئەرىقىب

مهجىد دلىنىا

لەسەر ئەم بابەتە زۆر وترى، برايمەكى موسىلمان ھىنديك بروبيانوی سەيرو سەممەرهى بۇ رەخنە لە سروودە ھىناوەتەوە، ناچارىكىرىم منيش سەرنجى خۆم دەربىرم.

بىرۇباوەپى ئىسلام وەك بىرۇكەيەكى ئەنتەرناسىيونالى، بەجۇرىك كارىگەرى لەسەر تاكى كورد داناوه، كە سەركىتىرين ھۆ بۇوه بۇ خالىكىرنەوە سېرىكىرنى گىانى نەتەوايەتى. هەر ئەمەش يەكىك بۇوه لە سەركىتىرين ھۆ، بۇ دواكه وتى سەرەھەلدانى بىرى نەتەوايەتى لاي كورد. سەرەنچام تاكى كورد واي لىيەتتەوە، ئەوهى بەلايەوە گىينىڭ نەبووبىت، شىتكى بۇوه پېپۇتراوه كىشەي كوردى. ھەمىشە بە كىشەي گەلانىتەرەوە خەرىك كراوه. بۇ يە سەير نىيە ئىستاشى لەگەلدا بىت، لاي ئىسلامىيەكانى كوردىستان كىشەي فەلەستىن وقودس، لە كىشەي كورد زۆر گىنگترو پېرۋىزترە!

نەگەتى مىللەتى كورد لەودادىيە، نەتەنيا ئىسلامىيەكەي بەلكو كۆمۈنىستەكەشى بەھەمان ئاقاردا رۇيىشتۇرۇ، بۇ يە پېمowaيە ئىسلامى و كۆمۈنىستى كورد، لە ئىسلامى و كۆمۈنىستى هىچ نەتەوەيەكىتەر ناچىت!

مىللەتى كورد زۇرجار بەھۆي ئىسلامبۇونەوە شكسىتى خواردووھو ھەموو جارىش راستەوھۇ نارپاستەوھۇ بکەر وھۇ شكسىتەكان برا بىيىئىيە موسىلمانەكانى بۇون.. رېپېوانى ئىسلامىيەكان لەھەولىئى دىز بە كارىكاتىرەكانى محمد و كتىبەكەي مەريوان ھەلەبجەيى كردىان، كە تىيدىا خۆپىشاندەرە رادىكالە ئىسلامىيەكانى كورد ئالىاي ولاتى دانىماركىيان سوتاند. پىدەچى بەرەنچامىكى خراپى بۇ حکومەتى ھەريم لىبکەۋىتەوە، ئەگەر چى ھەر كەسىك ئازادە و مافى خۆيەتى بەرگى لە باوهەر مىللەت و ئازادى خۆي بکات.

بەپىي قىسىملىكى مامۇستا عەبدالفتاح عەبدرەزاق¹ حکومەتى ھەرىمى كوردىستان توشى لىپرسىنەوەي ياسايىي دەبىت، گەر خۆپىشاندەران سزا نەداو داوابى لىبۈوردن لەولاتى دانىمارك نەكت.

لىرىدا ھەقە بېرسىن، خۆپىشاندانى لەوجۇرە لە كوردىستانەوە لەبەرژەوەندى كىدایە؟ ئەمە لەكاتىكداولە ئىستادا، ھەموو بزووتنەوەيەكى ئۆسولى لەسەر ئاستى دونيا نىشانەي پرسىيارى لەسەرە! ئەم كارە بۇ كورد لەم قۇناغەدا، كە خاوهنى دەولەتى سەرەبەخۆ نىيە زيانى زۇرتە لە قازانجى!

ئىوه ئەگەر ئالىاي ھەموو دونىاش بسووتىنن لەسەر ئىسلام و پېغەمبەرەكەي، دلىنىابن لەوهى كە، برا موسىلمانە درۆزىنەكاندان لە حەسەن نەسروڭا، باشتىر بە مىللەتى كورد نالىن! كە ھەموو مىللەتى كوردى بە عەلمانى و ئىوهى ئىسلامى و خۆپىشاندەرىشەوە بە سەھىۋىنىيەكانى شىمالى عىراق چواند. ئىوهى خۆپىشاندەرى ئىسلامى كە زۆر ئازايانە ئالىاي

ولاتی دانیمارکتان سوتاند، به لام له ئاست ئه و فتوا نابه جييەھى حەسەن نەسروڭادا، يەك كەس وىيەك حىزبەن، نقهتان لىيۆھ نەھات وغىرەتتەن نەبوو وەلەمەنلىكى فەرمى بەنەوه، لە كاتىكا فەتوايى لە و جۆرە، زۆر ترسناكە و قەتۇعام و سەربىرىنى مىللەتىكە بە تەپووشىكەوە. ئەم فەتوايى لەگەلە لۆيىستەكانى ئەتاتورك و سەدام دا هىچ جياوازىيەكىان نىيە. دەنلىابن چەندە خۆتەن بۇ عەرەب وئىسلام بىسۈتىن لەسەلاھەدىن باشتىغان پى ناوەترى، فەرمۇو سەردىنيكى ئەم لىنكە بەن بىزانى د، ولید سعىد الپياتى وەك عەرەبىكى شەرىف! چى بە سەلاھەدىن دەلى:

<C:\Dokumente und Einstellungen\Administrator\Eigene Dateien\welid-seid-elbeyati--03-08.htm>

ئىسلامى ئوسولى كوردى هيىندهى بەحەماسەوە جەنگى دژ بە دەسەلاتى كوردى راگەياندوو ووبە كافرو مولحىدى داناوون، هيىنده جەنگى دژى دەسەلاتى داگىركەرەكانى كوردىستان نەداوه. هەلۆيىستى بزووتنەوە باڭە توندەكانى دواى بزووتنەوە بۇ گشت لا رۇونن. دەلشاد گەرمىانى لەيەكى لە ڙماრەكانى رۆزىنامەمى ھاولەتىدا دەلى(ئەگەر ھەر كوردىكى قەومى ئەو پېسيارەمان لېيکات وېلىت ئىيۆھ بۇچى ئەوەندە بۇ گيانى كورد ئازابۇون، هيچتەن لى قەبول نەدەكردن وبە كافرتان دەزانىن، كەچى ئىستا هىچ نەما پېitan نەكەن و شەخسى يەكەميشتەن گىراوەو ئاوا بىدەنگن، بەپەستى هىچ وەلەمەنلىكىان پى نىيە) خودى دەلشاد گەرمىانى پېش ماوەيەك داواى لە عەلى باپىر كرد لە حکومەتى يەكىتى و پارتى بەشدارى نەكتەن.

ئىسلامىيەكانى كورد، ماوەيەكە گەريان ئالاندۇھە سرۇدى ئەرى پەقىبەوە، وەك ئەوهى ئەم كۆمەلگەيە، لەئىستادا، هىچ كىشەيەكى نەبىت، تەنیا كىشەيى گۆرىنى سرۇدى ئەرى پەقىب و دانانى سرۇدىكى نىشتىمانى تر وەك ئەوهى ئەمان زۆر نىشتىمانى بن و زۆر دەليان بۇ كوردو كىشەكەي بىسۇوتى. ئەمە لە كاتىكادىيە، كە كوردىستان تۈزىيە لە ھەزارویەك كىشە! سرۇدى ئەرى پەقىب قىسى قورئان نىيە، دەستكارى نەكىرى يَا نەگۇپدرى، خۇ ھەر ھەلەيەكى مىزۇوى تىيدا بىت، ھەق وايە ئەوه بۇ مىزۇو نوسان جىببىلەن. زۆرترىن گومان لەسەر كەيخوسەرەوە(بەلام ئەرى مىديا بۇ؟ خۇ ھەرچى سەرچاواھ مىزۇويەكانە رەچەلەكى كورد دەگەرېنەوە بۇ مادەكان. مادەكانىش لە كۆمەلگەكەن ھۆزۈ خىلى وەك لولو، گوتى، كاردۇخى، مىتانى پىك ھاتۇون و دواتر بەسەرىيەكەوە بە مادەكان ناسراوون. مادەكانىش بە باپىرە گەورەي كوردانى ئىيتسا دەناسرىيەن.

ئەو شىعرى دلدار بۇ ئەوساۋ ئىستاش نىشانەي سىمبولى بەرەنگاربۇونەوە بەرخۇدانەو گەورەترين تەحەدايە بۇ دوزمنانى كورد، كە ئىستاش لە شوينىكى وەك توركىا و سورىا ئىنكارى بۇونى كوردو زمانەكەي دەكەن. دلدار باش لە مەبەستى دوزمنان گەيىشتۇوھ، بۇ يە بە تەھەددادوھ پېيان دەلى(كەس نەلى كورد مردووھ، كورد زىندۇوھ)

ئیسلامییه کان بۆ له ئەی رەقیب کە وتوونه تە تەقە، ئە و برو بیانووه پوچانه نییە کە کەسیکی وەک موحسین شوانی باسیان دەکات²، بە لکو تەنیا ئە و برگەییە تەنگەی ئیسلامییه کانی گرتوو و سەغلەتی کردوون، ئەوەیە کە دەلی (دینمان، ئاینمان هەر نیشتمان)، دیاره ئە وەش دەربەرینی رادەی خۆشە ویستیه بۆ نیشتمان لای دلدار، کە کوردستانە پیمایە ئە وەش جگە لە دەربەرینیکی مەجازییانە شیعری زیاتر شتیکیتر نییە. خۆ گەر واشلیکبدریتەوە کە نیشتمان پیروزە وەک ئایین ج عەیب و ج عاریکی تیدایە. سەیری ئیسلامییه کیانی تورک کەن بزانن تورکیايان له قورئان لا پیروزتر يان نا؟!

کورد ئەگەر دەولەتۆکەیە کى ھەبواوایه ئىستا ئاوا دەربەدەر و تىپەلەراوی دەستى نەتەوە سەر دەستە کان و پەرگەندەی دونيا نەدەبۇو، بۆیە ھەر کوردىك ھەقىتى گلەبى لە سەلاھە دین و ھاوپیرانى بکات. ئىستاش لە کوردا ھەزارانى ترى وەک سەلاھە دین ھەلبکە ویت و بەھەمان عەقلیيەتى ئە و بیر بکاتەوە، بۆ مىلەتى کورد پولىکى قەلب ناکات. ئەوەی بەدی دەکری سەرەرەی ئە و مىزۇوە دوورو ئەزمۇونە درېزە، عەقلی ئیسلامى ئۆسولى کوردى سەلاھە دینى تىنە پەراندۇوە. ئە و عەقلیيەتە تەنیا لە قازانچى دۈزمنانە و دەستى ئافەرینىش لە پشتى ھەر کوردىك دەدەریت ئاوا بیر بکاتەوە. خەزنه‌وی وابیرى نەکرده و ئالاى کوردستانى لا پیروزبۇو بۆیە تیرۆريان کرد. تورکە کانىش ماوەیەک لەمەوبەر وەک پیشەی ھەمیشە بیان و تىيان باشترين کورد ئە و کوردەیە بلى من توركم!

موحسین شوانی بیانووی ئە و دیننیتەوە گوايە ئە و شیعرە وشەی عەرەبى تیدایە بە راستى کورد پەندىكى جوانى ھەيە دەلی (بیانووی تر نانى جۆيە)، دواى ئەوەی د. نورى تالاھ بانى و چەند کەسیکیتەر ھەندى كەم و كورتى ئە و شیعرە بیان باسکرد، بۆیە ئەمانە بۆ شەرعىت دان بە ناپەزايەتىيە کانى خۆيان دىز بە و سرۇودە، کە وتوونەتە جوينە وەی ئە و کەمۆکورتىانە. لە دواى راپەرینە و بە تايىەتىش كە ئە و سرۇودە لە قوتا بخانە کاندا، بەيانىيان بە مندالان دەوتەریتەوە، ئەمانە لە وساوه کە وتوونەتە پرته و بولە و منجە منج. مامۆستا ھەبۇوە، خۆى بەشىوەيتىر ئەم سرۇودە بە مندالان و توختەوە. کاكى شوانى گوايە دەلی بە زمانى کوردى دەسوتى و دەھىيە و ئى زمانى کوردى لە وشەي بىگانە پاک بکاتەوە. بۆيە بیانووی وشەی عەرەبى بۆ ئە و شیعرە دیننیتەوە. کاكە گیان تۇو ئەمسالە کانى وەکو تو، زمانى عەرەبى بە حوكىمی ئەوەی زمانى قورئانە، لەھەمۇو زمانىك لاتان پیروزترەو بە سەرچاوهى ھەمۇو عىلەم و مەعرىفەيە کى دەزانن. ئەگەر ئەوەندە دللتان بۇ وشەی کوردى دەسوتى، بۆ لەناو خىزانى ئىيە ماناندا، ناوى کوردى قىپى تىكە وتووە.

ناوى کوردى لای ئىيە مانان عەيىيە، گەر وانىيە بۆ خەلکانىكى زۆر پىشتر ناوه کانىيان ناۋىكى ناسكى کوردى بۇوە، دواى تىيەگلان و غەسلبۇونى مىشكى لە لايەن ئىيە وە ناوه ناسكە جوانە گۆرپىوە بۆ ناۋىكى عەرەبى، لای من مرۆڤ ئازادە چ ناۋىك ھەلەگریت، بە لام حىكمەت چىيە ناوا نانى عەرەبى لای خىزانى ئیسلامى بۆتە دیارەدە؟ کەسیکى سەر بە ئىيە کە ناۋىكى کوردى دەگۆرى بۆ عەرەبى لە خۆرا نىيە و باگەراؤندىكى ئیسلامى لە پشتە، وائى

لیدەکات ناوە کوردىيەکەي خۆى لا ناشيرين و سوك بىت. رۆژنامەكانى خۆتان شاهىدى حالان³. ئەمە چۆنى پىنهو پەرپەكەي تەعرىبىكى ترە، بەلام موئەدەبانەو مەعقولانە. ئىتر تو شىنى چى بۇ ئەرىقىب دەكەيت گوايە وشەرى عەربى تىدايە. لە جىيەتر شىنۇ شەپۇر بۇ زمانى يەكگرتۇوو كوردى دەكاو گوايە شىعري ئەو سروودە بە زاراوهى سۆرانى نوسراوه. ئەم كابرايە وەك ئەوهى لە گوئى گادا نووستېت، ئەو سروودە دەمىكە بووهتە مارسلىزى كورد، مەگەر نابىنى و نابىسىتى گەريلاكانى باكورى كوردىستان چۆن بەردەۋام ئەو سروودە دەلىنەوە. جولانەوەكانى رۆزھەلات و باشۇورى بچوکىش چۆن بە هيماي بەرخۇدانى دەزانن. كەسيشيان نەيان وتوه ئەم سروودە سۆرانىيەو با لاي بەرين. كاكى برا ئەم بىرپىيانوو نيقاق دروستكردنە نەك خەمخۇرى. جا بۇناچى بەگەريلاكانى پ. ك. ك. بلۇي ئەم سروودە سۆرانىيەو چۆن دەبى ئىيە كرمانجى بىلىنەوە، بەراسىتى زمانى كوردى خەمخۇرى وەك تۆى هەبى، دوژمن حەدى چىه زەفرى پى بەرى. ئەو سروودە بۇ گەلىكى تىنۇو بۇ ئازادى، هىنندە گيانى بەرخۇدانى تىدايە بۆيە هەر جولانەوەيەكى كوردى وەك سىمبول قوبوليان كردووه دەكات، بى ئەوهى گۈي بەوه بەدات بەچى و چۆن نوسراوه.

ئەوهش گوايە كورد بىزگارى بۇوه بۇ ئەم قۇناغە سرودىكى ترى بىپويستە، بىانویەكى بىبىنەماي ترە، نازانم كورد كويى بىزگارى بۇوه. ئەوهى هەيە، باشۇورەو ئەويش هىچ گەھنتىيەكى نىيە، تەنانەت بەرپىز تالەبانى بۇخۇي دەلى(مافەكانمان) ھىشتا دەلەمەيە(گەرچى من دلىيام لەو عىراقە سەيرو سەممەرەيەدا هەركىز مافەكانى كورد نامەيىن. باشە ئەرىقىب بۇ پارچەكانى تر ئىيە چى دەلىن، خۇ ھىشتا ئەوان لە قۇناغى سەرەتادان. ئەم بىرپىيانوانەتان ئەو پەندە كوردىيە باسم كرد پېبە پېست و بالايدەتى سروودە سومبولي بەرخۇدان و مانەوەو چىلى چاوى دوژمنان و ناحەزانى مىللەتى كورده. بىرادەرىنە ئىمە پېيىستمان بەوهى هەمەو بۇچۇونە جىاوازەكان لە ژىر چەترى كوردىستانى كۆبىنەوە يەكتەر قەبۇلەكەين وەھەولەدەين مالىك بۇ كورد چىبەكەين. با خۇمان خەمى خۇمان بخۇين، دلىيابن كەس خەمى ئىمە ناخوات!

- ميديا، ژمارە 1229

- ميديا، ژمارە 215، اسماعيل تەنيا، ناوجڭرین.

- موحىسىن شوانى، كوردىستان نىت، 21-2-306